

הכנסת העשרים וחמש

יוזמים : חברי הכנסת
יוסף טייב
סימון דוידסון
עודד פורר
אברהם בצלאל
יונתן מישרקי
אוריאל בוסו
ארז מלול
דבי ביטון
רון כץ

פ/25/3605

הצעת חוק המועצה הלאומית לשפת הסימנים, התשפ"ג–2023

הגדרות

1. בחוק זה –

"חירש" – אדם עם מוגבלות בשמיעה, הדובר את שפת הסימנים הישראלית ;

"מועצה" – המועצה שהוקמה לפי סעיף 2 ;

"המוסד ללשון העברית" – כמשמעותו בחוק המוסד העליון ללשון העברית, התשי"ג–1953¹ ;

"מוסד להשכלה גבוהה" – כמשמעותו בחוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח–1958² ;

"שפת הסימנים הישראלית" – שפת הסימנים בעלת הדקדוק העצמאי (כולית) ;

"השר" – שר התרבות והספורט.

2. הקמת המועצה

2.

מוקמת בזאת המועצה הלאומית לשפת הסימנים הישראלית, שתפעל במסגרת משרד התרבות והספורט.

¹ ס"ח התשי"ג, עמ' 168.
² ס"ח התשי"ח, עמ' 191.

תפקידי המועצה 3.

תפקידי המועצה הם:

- (1) קידום, פיתוח ושימור שפת הסימנים הישראלית;
- (2) חקר שפת הסימנים הישראלית לענפיה, ובכלל זה, עיסוק בתחומי הסימון, האיות, המינוח, הדקדוק, אוצר המילים, וכל ביטוי של שפת הסימנים הישראלית, לרבות חידושי סימנים והתאמה לעידן הטכנולוגיה והמחשוב המתקדם;
- (3) עריכת מילונים כלליים ומיוחדים;
- (4) חקר ותיעוד שפת הסימנים בתרבות הישראלית, לרבות מגוון התרבויות שבה;
- (5) קיום קשרים וחילופי מידע עם המוסד ללשון העברית ועם המוסד העליון ללשון הערבית כמשמעותו בחוק המוסד העליון ללשון הערבית, התשס"ז-2007³, וכן עם מוסדות לחקר שפות סימנים ושפות בארץ ובעולם;
- (6) שיתוף פעולה עם מוסדות להשכלה גבוהה ומתן ייעוץ בתחומי פעילותה;
- (7) פרסום כתבים ומחקרים ועריכת כנסים בתחומי פעילותה;
- (8) קידום השימוש בשפת הסימנים הישראלית בכל דרך;
- (9) ייעוץ וסיוע לגופים המחויבים לפי חוק או המבקשים לספק הנגשה או כל שירות אחר בשפת הסימנים הישראלית.

מוסדות המועצה 4.

למועצה יהיה יושב ראש ויכול שיהיו לה מוסדות נוספים שייקבעו בתקנון המועצה כאמור בסעיף 20;

חברי המועצה 5.

(א) המועצה תהיה בת שבעה חברים, שימנה השר, והם:

- (1) שני עובדי משרד התרבות והספורט;
- (2) איש סגל אקדמי במוסד להשכלה גבוהה, שימונה לפי המלצת המועצה להשכלה גבוהה.
- (3) שני מורים לשפת הסימנים הישראלית;
- (4) שני נציגי ציבור מן הקהילה החירשת;

³ ס"ח התשס"ז, עמ' 286.

(ב) לפחות ארבעה מחברי המועצה שמונו לפי פסקאות (1) עד (3) בסעיף קטן (א) יהיו מקרב אוכלוסיית החירשים.

(ג) כל חברי המועצה יהיו דוברי שפת הסימנים.

(ד) בהרכב המועצה יינתן ביטוי הולם לייצוגם של בני שני המינים.

(ה) לא ימונה לחבר המועצה מי שהורשע בעבירה פלילית או בעבירת משמעת שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לכהן כחבר המועצה, או מי שהוגש נגדו כתב אישום או קובלנה משמעתית בעבירה כאמור.

(א) השר ימנה את יושב ראש המועצה ואת ממלא מקומו הקבוע מבין חברי המועצה שמונו לפי סעיף 5(א)(4) או 5(ב); הודעה על המינוי תפורסם ברשומות ובאתר האינטרנט של המועצה.

(ב) יושב ראש המועצה –

(1) יציג את תוכניות העבודה השנתיות של המועצה לשר, לאחר אישורן בידי המועצה;

(3) יהיו נתונות לו סמכויות שנקבעו לפי חוק זה וכן סמכויות נוספות שנקבעו בתקנון המועצה כאמור בסעיף 18.

7. (א) המועצה תתכנס לפחות שש פעמים בשנה.

סדרי עבודת המועצה

(ב) יושב ראש המועצה ינהל את ישיבותיה; הוא יזמן את ישיבות המועצה ויקבע את מועדיהן, מקומן וסדרי יומן.

(ג) שליש מחברי המועצה המכהנים רשאי בכל עת לדרוש כינוס ישיבה מיוחדת של המועצה על ידי הגשת דרישה בכתב החתומה על ידי אותם חברים ליושב ראש המועצה; הישיבה תתקיים בתוך 14 ימים מיום הגשת הדרישה, לכל המאוחר.

(ד) המניין החוקי בישיבות המועצה הוא רוב מחבריה המכהנים ובהם יושב ראש המועצה או ממלא מקומו הקבוע.

(ה) החלטות המועצה יתקבלו ברוב קולות של חברי המועצה המשתתפים בהצבעה; היו הקולות שקולים, יכריע יושב ראש המועצה, ובהיעדרו – ממלא מקומו הקבוע.

(ו) המועצה תקבע את דרכי עבודתה וסדרי דיוניה ככל שלא נקבעו לפי חוק זה; דרכי עבודת המועצה וסדרי דיוניה יפורסמו באתר האינטרנט של המועצה.

תקופת כהונה של חבר המועצה תהיה ארבע שנים, ואפשר לשוב ולמנותו, לפי הוראות סעיף 7, לתקופת כהונה אחת נוספת, וכן, לאחר הפסקה של ארבע שנים, לשוב ולמנותו לשתי תקופות כהונה נוספות רצופות כאמור לכל היותר.

8. תקופת כהונה של חבר המועצה

9. הפסקת כהונה של חבר המועצה

(א) חבר המועצה יחדל לכהן לפני תום תקופת כהונתו בהתקיים אחד מאלה:

(1) הוא התפטר במסירת כתב התפטרות לשר;

(2) הוא חדל להיות עובד המשרד הממשלתי שהוא מייצג במועצה או חדל לעסוק בתחום שבשלו מונה, ואם הוא חבר כאמור בסעיף 5(א)(2) עד (4) – הוא התמנה להיות עובד המדינה.

(ב) התקיימה נסיבה מהנסיבות כמפורט להלן, יעביר השר את חבר המועצה מכהונתו, לפני תום תקופת כהונתו ובסמוך למועד התקיימות הנסיבה, בהודעה בכתב:

(1) נבצר ממנו, דרך קבע, למלא את תפקידו;

(2) הוא הורשע בעבירה כאמור בסעיף 5(ה) או הוגשו נגדו כתב אישום או קובלנה משמעתית בעבירה כאמור.

10. העברה מכהונה של חבר המועצה

(א) השר, לאחר התייעצות עם יושב ראש המועצה, רשאי להעביר חבר המועצה מכהונתו לפני תום תקופת כהונתו אם הוא נעדר, בלא סיבה מוצדקת, משלוש ישיבות רצופות של המועצה או מארבע ישיבות מועצה בתוך שנה אחת.

(ב) השר לא יעביר חבר מועצה מכהונתו לפי הוראות סעיף קטן (א) אלא לאחר שנתן לו הזדמנות לטעון את טענותיו.

11. ניגוד עניינים

(א) בסעיף זה –

”בן משפחה” – בן זוג, הורה, הורה הורה, בן או בת ובני זוגם, אח או אחות וילדיהם, גיס, גיסה, דוד או דודה וילדיהם, חם, חמות, נכד או נכדה, לרבות קרוב כאמור שהוא שלוב;

"בעל עניין" – כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968⁴;

"טיפול" – לרבות קבלת החלטה, העלאת נושא לדיון, נוכחות בדיון, השתתפות

בדיון או בהצבעה או עיסוק בנושא מחוץ לדיון;

"ניגוד עניינים" של חבר המועצה – ניגוד עניינים בין מילוי תפקידו במועצה

לבין עניין אישי או תפקיד אחר, שלו או של קרובו;

"קרוב", של חבר המועצה – כל אחד מאלה:

(1) בן משפחה של חבר המועצה;

(2) אדם שלחבר המועצה יש עניין במצבו הכלכלי;

(3) תאגיד שחבר המועצה, בן משפחתו או אדם כאמור בפסקה (2)

הם בעלי עניין בו;

(4) גוף שחבר המועצה, בן משפחתו או אדם כאמור בפסקה (2) הם

מנהלים או עובדים אחראים בו.

(ב) לא ימונה לחבר המועצה ולא יכהן כחבר כאמור מי שבשל כהונתו

ימצא, באופן תדיר, במצב של ניגוד עניינים אשר ימנע ממנו למלא את עיקר

תפקידו במועצה.

(ג) חבר המועצה לא יטפל במסגרת תפקידו בנושא העלול לגרום לו

להימצא במצב של ניגוד עניינים.

(ד) נודע לחבר המועצה כי הוא עלול להימצא במצב של ניגוד עניינים

כאמור בסעיף קטן (ב) או (ג), יודיע על כך בהקדם האפשרי ליושב ראש

המועצה; היה החבר האמור היושב ראש – יודיע על כך לשר.

(ה) על אף האמור בסעיף זה, רשאי חבר המועצה להביא בחשבון גם את

עניינים של הגוף או האוכלוסייה שהוא נציגם, ככל שהם קשורים לחוק זה, ולא

יראו אותו כמצוי במצב של ניגוד עניינים בשל כך בלבד.

תוקף פעולות 12. קיום המועצה, סמכויותיה ותוקף החלטותיה לא ייפגעו מחמת שהתפנה

מקומו של חבר מחבריה או מחמת ליקוי במינויו או בהמשך כהונתו, ובלבד

שרוב חברי המועצה מכהנים כדין.

⁴ ס"ח התשכ"ח, עמ' 234.

גמול והחזר הוצאות¹³. חבר המועצה שאינו עובד המדינה, עובד גוף מתוקצב או עובד גוף נתמך, יהיה זכאי לתשלום מאת משרד התרבות והספורט בעד השתתפות בישיבות המועצה, בהתאם להוראות של החשב הכללי במשרד האוצר החלות לעניין חברי ועדות ציבוריות; בסעיף זה, "עובד המדינה", "עובד גוף מתוקצב" ו"עובד גוף נתמך" – כהגדרתם בסעיף 32 לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה–1985⁵.

14. החלת דינים על חברי המועצה
חברי המועצה שאינם עובדי המדינה, דינם, בפעולתם כחברי המועצה, כדין עובדי המדינה, לעניין חיקוקים אלה ולעניין פעולותיהם במועצה:

(1) חוק שירות הציבור (מתנות), התש"ס–1979⁶;

(2) חוק העונשין, התשל"ז–1977⁷ – ההוראות הנוגעות לעובדי הציבור;

(3) חוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה), התשכ"ט–1969⁸;

(4) חוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים), התשי"ט–1959⁹ – ההוראות הנוגעות לכלל עובדי המדינה;

(5) פקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א–1971¹⁰ – ההוראות הנוגעות לתעודת עובד הציבור;

(6) חוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט–1969¹¹.

15. תקנון (א) המועצה תתקין תקנון ובו ייקבעו, בין היתר, הוראות בעניינים אלה, ככל שלא נקבעו לפי חוק זה:

(1) סדרי העבודה, לרבות אופן ניהול ישיבות המועצה;

(2) סמכויות יושב ראש המועצה;

(3) הרכבם, אופן הקמתם, תפקידיהם וסדרי העבודה של מוסדות המועצה.

(ב) תקנון המועצה וכל שינוי או תיקון בו, טעונים אישור של השר ויפורסמו ברשומות.

⁵ ס"ח התשמ"ה, עמ' 60.

⁶ ס"ח התש"ס, עמ' 86.

⁷ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

⁸ ס"ח התשכ"ט, עמ' 144.

⁹ ס"ח התשי"ט, עמ' 190.

¹⁰ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 18, עמ' 421.

¹¹ ס"ח התשכ"ט, עמ' 103.

16. החלטות המועצה ופרסומן (א) המועצה תפרסם באתר האינטרנט של המועצה, וכן בכל דרך אחרת שתקבע, את החלטות המועצה בענייני שפת הסימנים הישראלית, לפחות פעם בשנה.
- (ב) החלטות המועצה בענייני הסימון, האיות, המינוח, הדקדוק, אוצר המילים והביטוי שפורסמו כאמור בסעיף קטן (א) יחולו על הממשלה, מחלקותיה ומוסדותיה, על כל מוסד ממוסדות המדינה, על הרשויות המקומיות ועל מוסדות חינוך וכן על כל גוף המחויב במתן שירות בשפת הסימנים לפי חוק.
17. מימון המועצה (א) פעילות המועצה תמומן, בכפוף להוראות סעיף 24, מתקציב המדינה כפי שדרוש להוצאות פעילותה ומוסדותיה.
- (ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), המועצה רשאית לקבל הכנסות נוספות, לרבות תרומות, עיזבונות ומענקים, מעבר לאומדן שנקבע להכנסות אלה בתקציב השנתי (בסעיף קטן זה – הכנסות נוספות), והכול בהתאם לנוהל שתקבע המועצה, באישור השר ושר האוצר; קיבלה המועצה הכנסות כאמור, תהיה רשאית לשלם ולהתחייב גם מתוך סכומים אלה, לאחר שאושרו כדין כתקציב נוסף, וניתנה על כך הודעה לשר; קיבלה המועצה הכנסות נוספות מגוף מבוקר כמשמעותו בסעיף 9(1), (2), (4) ו-5 לחוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958 [נוסח משולב]¹², מעבר לאומדן שנקבע בתקציב השנתי, תהיה המועצה רשאית לשלם ולהתחייב כאמור, אם ההוצאה אושרה כדין בתקציב הגוף המבוקר וניתנה על כך הודעה לשר ולשר האוצר.
- (ג) המועצה תפרסם את הנוהל שנקבע בהתאם לסעיף קטן (ב) באתר האינטרנט של המועצה או בכל דרך אחרת הנראית לה.
- (ד) לעניין פקודת מס הכנסה¹³, יראו את המועצה כמוסד ציבורי לפי סעיף 9(2) לפקודה האמורה.
18. יושב ראש המועצה יכין, בכל שנה, במועד שתקבע המועצה, הצעת תקציב שנתי; התקציב טעון אישור המועצה, השר ושר האוצר.
19. בתחום סמכויותיה לפי חוק זה, תהיה המועצה בת חורין לכלכל את ענייניה.

¹² ס"ח התשי"ח, עמ' 92.
¹³ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120.

סמכויות האקדמיה 20. אין בהוראות חוק זה כדי לגרוע מסמכות האקדמיה ללשון העברית לפי חוק ללשון העברית המוסד העליון ללשון העברית, התשי"ג-1953¹⁴, והיא תסייע למועצה במתן שירותים בתחום סמכויותיה.

21. (א) השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי, לאחר התייעצות עם המועצה, להתקין תקנות לביצועו.

(ב) השר, לאחר התייעצות עם המועצה, רשאי, בצו, לשנות את התוספת.

תוספת (סעיף 20)

- (1) חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971¹⁵;
- (2) חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו, התש"ן-1990¹⁶;
- (3) חוק זכות יוצרים, התשס"ח-2007¹⁷;
- (4) חוק חינוך מיוחד, התשמ"ח-1988¹⁸;
- (5) חוק חינוך ממלכתי, התשי"ג-1953¹⁹;
- (6) חוק סדר הדין הפלילי (חקירת חשודים), התשס"ב-2002²⁰;
- (7) חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998²¹;
- (8) חוק שידורי טלוויזיה (כתוביות ושפת סימנים), התשס"ה-2005²²;
- (9) חוק שידורי ערוץ הכנסת, התשס"ד-2003²³.

ד ב ר י ה ס ב ר

שפת הסימנים היא שפה ראשונית, עשירה וייחודית המאפשרת לכל אדם חירש לממש את הפוטנציאל המלא הגלום בו, בשפה הטבעית לו. שפה המשותפת ומשתפת כל אדם באשר הוא. שפת הסימנים הישראלית חולקת היסטוריה ארוכה עם מדינת ישראל. בין שהם עולים ובין שהם ילידי הארץ, דוברי שפת הסימנים פיתחו את שפת הסימנים הישראלית בד בבד עם בניית הארץ וקיבוץ הגלויות בה. שפת הסימנים הישראלית מחברת בין כלל החירשים בישראל מכל הלאומים והמגזרים. מכיוון שחירשים נולדים או חיים במשפחות ובחברה שומעת, שפת הסימנים נחוצה להם כדי לממש

¹⁴ ס"ח התשי"ג, עמ' 168.

¹⁵ ס"ח התשל"א, עמ' 134.

¹⁶ ס"ח התש"ן, עמ' 59.

¹⁷ ס"ח התשס"ח, עמ' 38.

¹⁸ ס"ח התשמ"ח, עמ' 114.

¹⁹ ס"ח התשי"ג, עמ' 137.

²⁰ ס"ח התשס"ב, עמ' 468.

²¹ ס"ח התשנ"ח, עמ' 152.

²² ס"ח התשס"ה, עמ' 956.

²³ ס"ח התשס"ד, עמ' 32.

את יכולותיהם המלאות. שפת הסימנים הישראלית יחד עם השפה העברית מהוות את המשלב שבאמצעותו האדם החירש יכול להשתלב בחברה הישראלית בכבוד, בשוויון, בחירות ובצדק. מדינת ישראל מחויבת להכיר ולקדם את שפת הסימנים על פי הכרזת העצמאות שבה נכתב כי מדינת ישראל תקיים שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין; תבטיח חופש דת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות. מדינת ישראל גם התחייבה לקדם את שפת הסימנים כאשר חתמה ואשררה את אמנת האו"ם בדבר זכויותיהם של אנשים עם מוגבלויות, ומתוקף החלטת ממשלה 591 מיום 29 בנובמבר 2020.

הצעת חוק זו היא נדבך נוסף המשלים את עיגון הזכויות של החירשים בישראל בנושא זה. מטרת הצעת החוק היא לשמר, לפתח ולקדם את שפת הסימנים הישראלית כדי להסדיר את הזכויות התרבותיות והלשוניות של דוברי שפת הסימנים בישראל מתוך הכרה בשפת הסימנים הישראלית ובמסמניה.

אשר על כן, מוצע להקים את המועצה הלאומית לשפת הסימנים הישראלית, שתפקידיה, בין היתר, הם: חקר, תיעוד ופיתוח שפת הסימנים הישראלית, עיסוק בתחומי הסימון, האיות, המינוח, הדקדוק, אוצר המילים והביטוי של שפת הסימנים הישראלית, עריכת מילונים כלליים ומיוחדים וקידום השימוש בשפת הסימנים הישראלית.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ז' בתמוז התשפ"ג (26.06.2023)